
ORTAÇAĞ-YENİÇAĞ AVRUPA TARİHİ

TAR207U

KISA ÖZET

1. ÜNİTE Erken Dönem Ortaçağ Avrupa Tarihi (395-1000)

ROMA İMPARATORLUĞU VE CERMEN KAVİMLERİ

Roma İmparatorluğu'nun bölünmeden önceki son imparatoru I. Teodosios'un (379-395) ölümünün ardından 395 yılında imparatorluk, oğulları Arkadius ve Honorius arasında ikiye bölünür. Babaları öldüğünde Arkadius 17, Honorius ise 11 yaşındaydı. Batı Roma'nın tarih sahnesinden silinmesinde etkili rolü oynayan unsurlardan birisi Cermen halklarının Batı Roma topraklarına karşı giriştikleri saldırılardır. Cermenler Hint - Ari dil grubuna mensupturlar ve yoğun olarak İskandinavya'dan aşağı Tuna bölgesine kadar olan Avrupa topraklarında yaşamışlardır. Cermen halkları arasında; Gotları, Vandalları, Lombardları, Frankları, Almanları, Anglo-Saksonları, Şamanlar ve Norveç, Danimarka, İsveç gibi İskandinavları sayabiliriz.

Roma İmparatorluğu'nun Bölünmesi ve Batı Roma İmparatorluğu'nun Yıkılışı

395 yılından başlayarak Batı Roma İmparatorluğu'nda devletin yönetimini gerçekte ellerinde tutanlar imparatorlar değil, Şavius Stilicho (395-408), Şavius Iulius Constantius (411-421), Şavius Aetius (433-454) ve Şavius Ricimer (457-472) gibi ordu başkomutanları (*Magister Militum*'lar)'dır. I. Teodosios'un (379-395) ölümü, onun antlaşma yaparak imparatorluk arazilerine yerleştiği Cermen kökenli Vizigotların yeniden sorun çıkartmalarına sebep olur. Balkanlarda kuvvetle yerleşen Alarik 401 yazında ordusuyla İtalya'yı istilaya girer. 410 yılında Roma'nın Vizigotlar tarafından yağmalanması Batı Roma İmparatorluğu açısından sonun başlangıcıdır. 476 yılı Eylül ayında son imparator Romulus Augustulus'un (475-476) Cermen asıllı komutan Odoaker tarafından tahttan indirilmesi ile Batı Roma İmparatorluğu tarihe karışır. Böylece ilkçağ sona erer ve ortaçağ başlar

Vizigotlar (Batı Gotları)

Vizigotlar, Cermen kavmi olan Gotların iki ana kolundan birisini teşkil etmektedir. Tarihî kaynaklarda Gotlardan, Roma İmparatoru II. Claudius (M.S. 268-270) ve Diokletianus (284-305) ile birlikte müşterek imparator olarak görev yapan Maximianus (286-305) döneminde imparatorluğun barbar mütteşikleri sıfatıyla bahsedilmektedir. II. yüzyılın ortalarında Gotlar, Don ve Tuna nehirleri arasındaki bölgelerden Vistül Nehri kıyılarına kadar olan sahaya yerleşir. I. Teodosios tahta oturduğunda ilk çözmesi gereken mesele Gotlardır. Zira Edirne Savaşı'nda Roma ordusunu neredeyse tamamen yok eden Gotlar geri çekilmek niyetinde değillerdir. Vizigot kabilelerinin tümünü idaresi altında birleştirmeyi başaran efsanevî kralları I. Alarik 408 yılından itibaren üç sefer düzenlediği Roma'yı nihayet 410 yılında ele geçirir. 600'den 700'e kadar olan yüzyıllık dönem Vizigotların gerileme ve çöküş dönemini simgeler.

Ostrogotlar (Doğu Gotları)

Ostrogotlar da Vizigotlar gibi Gotların iki ana kolundan birisini oluştururlar. Vizigotlar, 454 yılında **Gepidlerle** birlikte Hunlara karşı kazandıkları Nedao Savaşı'ndan sonra Avrupa Hun İmparatorluğu'nun parçalanmasının ardından bağımsızlıklarını kazanırlar. 476 yılında Romulus Augustulus'u tahttan indirerek Batı Roma İmparatorluğu'na son veren Odoaker çok geçmeden Doğu Roma imparatoru Zenon (474-475/476- 491) açısından tehlikeli bir rakip haline gelir. Theodorik'in 526 yılındaki ölümünün ardından Ostrogotlar eski güçlerini yitirirler. Kısa aralıklarla iktidara geçen ardılları döneminde Ostrogotların İtalya'daki hâkimiyeti zayışar.

Vandallar

Doğu Cermen kavimlerinden olan Vandallar M.S. II. yüzyılın sonlarında Silingi ve Hastingi olarak iki boya ayrılırlar. Her iki boy da IV. yüzyılın başlarından itibaren sık sık Roma İmparatorluğu ile askerî temaslarda bulunur. Vandallar yaklaşık bir asır boyunca imparatorluk için tehlike oluşturmazlar. 401 yılında orta ve doğu Alpleri içeren Raetia eyaletini yağmalayan Vandallar, Roma İmparatoru I. Teodosios'un yeğeni ile evli olan ve yarı Vandal asıllı olan general Stilicho tarafından geri püskürtülür. 406 yılının sonlarında mütteşikleri Alan ve Cermen kökenli Süev toplulukları ile donmuş Ren Nehri'ni

geçen Vandallar **Galya**'ya girerler. 409 yılında Pireneleri aşarak günümüzde Portekiz ve İspanya'nın yer aldığı İber Yarımadası'na giren Vandallar ve müttüşkleri farklı bölgelere dağılırlar. Hastingi, Gallaecia'da (Kuzeybatı İberya'da); Silingi, Baetica'da (Güney İberya'da); Alanlar, Lusitania (Batı İberya'da) ile Carthaginiensis'te; Süevler, Gallaecia'da geniş topraklara sahip olurlar. Doğu Roma imparatoru I. Iustinianos, 533 yılında Kuzey Afrika'nın yeniden denetim altına alınması için muzaffer komutanı Belisarios'u bölgeye gönderir. Kartaca şehrinin 16 km güneyindeki Akdeniz kıyılarındaki Ad Decimum Savaşı'nda Vandalları mağlup eden Belisarios Kartaca'yı ele geçirir. Aynı yılın sonlarında Kartaca yakınlarındaki Tricamarum Savaşı'nda bir kez daha Belisarios'a mağlup olan Vandal kralı Gelimer'in (530-534) 534 yılı başında teslim olmasıyla Kuzey Afrika'daki Vandal hâkimiyeti son bulur.

Lombardlar

VII. ve VIII. yüzyıl kaynaklarının verdiği bilgilere göre İskandinav kökenli bir kavim olan Lombardlar (Langobardlar) IV. yüzyılın ikinci yarısında anavatanlarından ayrılarak günümüzde Çek Cumhuriyeti ile Almanya'dan geçerek Kuzey Denizi'ne dökülen Elbe Nehri'nin doğu kıyılarına yerleşirler. İlk kralları Agilmund zamanında Polonya'dan geçerek Baltık Denizi'ne dökülen Yukarı Oder nehri taraşarına gelen Lombardlar buradan da Avusturya'nın güneyine inerler (Jarnut 2003, s.411vd.). Lombard kralı Audoin (546-560) döneminde Pannonia bölgesine gelerek imparator I. Iustinianos ile antlaşma imzalayan Lombardlar, imparatorluğun müttefiki olarak İtalya'da Ostrogotlarla mücadele eden Narsis komutasındaki Bizans ordusuna yardımcı kuvvetler göndermişlerdir. Audoin'un ardından başa geçen oğlu Alboin (560-572) döneminde Lombardların göçü son bulur ve artık kalıcı olarak İtalya'ya yerleşirler

ERKEN ORTAÇAĞ AVRUPASI'NDA ORTA ASYALI KAVİMLER

Avrupa Hunları

Avrupa Hunları ile Çin kaynaklarında Hiung-nu diye anılan Asya Hunlarının aynı kavme mensup oldukları bilinen bir gerçektir (Kurat 1992, s.13). Orta Asya'dan ayrılarak batıya gelen ilk Türk kavmi olarak kabul edilen Hunlar, Avrupa'nın demograşk yapısının büyük ölçüde değışmesine sebep olmuşlardır. M.S. 350 yılı civarında Orta Asya'dan batıya doğru harekete geçen Hunlar, ilk olarak Aral Gölü ve Don Nehri arasındaki sahalarda yaşayan Alanları mağlup ederler. Hunların önünden kaçarak Roma İmparatorluğu'nun Trakya'daki arazilerine yerleşen Gotların sebep olduğu karışıklık yüzünden imparator Valens'in çıktığı sefer hezimetle son bulur. 378 yılı yazında Edirne yakınlarındaki savaşta imparator hayatını kaybeder. Uldin döneminde Hunlar, Karpatları aşarak bugünkü Macaristan sahasını zapt ederler. Attila (434-453) döneminde, çeşitli boylar halinde kendi liderlerinin idaresinde faaliyette bulunan bütün boylar birleştirilerek, sınırları Danimarka'dan İran'a kadar uzanan merkezî bir imparatorluk vücuda getirilir.

Avarlar

VI. yüzyıldan IX. yüzyıla kadar Doğu Avrupa tarihinde önemli rol oynayan **Avarların** etnik kökeni meselesi bugün dahi bilim çevrelerince tartışılan bir konudur. Çin kaynaklarında Juan- Juan, Rouran veya Cücen diye geçen kavim ile bağlantıları ispatlanamadığı gibi, Türk kavmi oldukları yönünde ileri sürülen Şkirler de kesin olarak kabul görmüş değildir. 557-805 yılları arasında Avrupa tarihinde önemli yeri olan Avarların menşei uzun süre tartışmalara neden olmuştur. Hala bir Türk kavmi olup olmadığı tartışılan bir konu olmasına rağmen son dönemde yapılan araştırmalar bunların Türk kökenli oldukları konusunu kuvvetlendirmektedir. Bizans tarihçisi Teoşlaktos Simokates "Hakiki Avarlar" ve "Sahte Avarlar" diye iki Avar topluluğundan bahsetmektedir. "Sahte Avar" Türk kökenli olup Avrupa Avarları olarak adlandırılmaktadır. Bizans kaynaklarında "Hakiki Avar" olarak geçenler ise köken itibarıyla Moğol asıllı Juan- Juanlara dayanmakta ve Asya Avarları olarak bilinmektedir.

MERKEZİ AVRUPA

Merovenjler

Ren Nehri'nin bugünkü Almanya'dan geçtiğı hattın kuzeyinden, Baltık Denizi kıyılarına kadarki bölgede yaşayan bir Cermen kavmi olan Franklar, M.S. III. Yüzyılda Asıl Franklar ve Elbe Nehri'nin bir kolu

olan Saale'ye atfen Salian Frankları (Francs Saliens) olarak iki ana kola ayrılmış durumdaydılar. Galya'yı ele geçirerek Frank Krallığı'nı kuran Merovenj kralları Salian Franklarının soyundandır. Handedana ismini veren Merovech (Meroveé), yarı efsanevi bir kişiliktir. Hayatı ve faaliyetleri hakkında pek fazla bilgi bulunmayan Merovech asıl Frank Krallığı'nın kurucusu I. Clovis'in (481-511) dedesidir.

İspanya'da Müslüman Hâkimiyeti

Müslümanların İspanya'yı fethi 711 yılında Emevi komutanı Tarık bin Ziyad komutasındaki İslâm ordusunun kendi adıyla anılan Cebel-i Tarık boğazını geçerek İber Yarımadası'na çıkmasıyla başlar. Emevilerin günümüzdeki Kuzey Afraka sahillerini içine alan İfrikıyye'nin Valisi Musa bin Nusayr'ın Tanca valiliğine tayin ettiği Tarık bin Ziyad, Vizigot Krallığı'nın Sebte valisi Julianus'un teşviki ile İspanya'ya sefer düzenlemeye karar verir. 714 yılında Emevi Halifesi I. Velîd bin Abdülmelik (705-715), Musa bin Nusayr'ı Şam'a geri çağırır. Musa bin Nusayr, İspanya'dan ayrılırken bölgenin idaresini oğlu Abdulaziz'e bırakır. Bu tarihten sonra Endülüs Emevi Devleti kurulana kadar yönetim Şam'daki Emevi hilafetine bağlı valilerin elindedir. 750 yılında Şam'daki Emevi hilâfetine son bulmasının ardından, onuncu Emevi halifesi Hişam'ın (724-743) torunu Abdurrahman bin Muaviye, sülalesinin neredeyse tamamını kılıçtan geçiren Abbasilerin elinden güçlkle kurtularak önce Tunus'ta bulunan Kayrevan'a, oradan da Endülüs'e kaçar.

KUZEY, BATI VE DOĞU AVRUPA

Anglo-Sakson İngiltere

Anglo-Sakson tabiri V. yüzyılın ilk yarısından itibaren **Britanya'nın** doğu ve güney kesimlerini istila eden Cermen kavimlerini ifade etmek için kullanılan bir terimdir. M.S. 500'den 1066 yılındaki Norman istilasına kadar olan devir Anglo-Sakson dönemi olarak adlandırılır.

Vikingler

Açık denizlerde ve sığ nehirlerde kullanabilecekleri teknelerin dışında uzun süreler erzak temini yapmadan denizlerde seyahat edebilecekleri büyük gemilere de sahip olan Vikingler, henüz kesin olarak bilinmeyen bir sebeple VIII. yüzyıldan itibaren anavatanlarından ayrılarak iki yüzyıl boyunca Avrupa'dan Asya'ya kadar çok geniş bir sahada faaliyetlerde bulunmuşlardır. İrlanda, İskoçya, İngiltere ve Fransa'daki manastırlarda yaşayan rahiplerin yazdıkları eserlerde 750 yılından 1100 yılına kadar buraları acımasızca yağmalayan vahşi Vikingler hakkında bilgiler bulmak mümkündür.

Slavlar

Hint-Avrupa ailesine mensup olan Slavların tespit edilen ilk vatanları Vistül Vadisi ve Karpatların kuzey yamaçlarındaki bölgelerdir. Dinyeper Nehri boyunca Karadeniz ve Tuna'ya doğru yayılan Slavlar daha sonra Tuna'yı da aşarlar. Avar istilası sırasında Dinyeper'in doğusuna geçen kabileler ise izleyen yıllarda Rus İmparatorluğu'nu vücuda getirmişlerdir. Bugün Avrupa'daki en kalabalık etnik grubu oluşturan Slavların, Avrupa tarihinde etkin rol oynamaları çok daha geç tarihlerde olur. Zaman içerisinde Ortodoksluğu, Katolikliği, Protestanlığı ve Müslümanlığı kabul eden Slav halkları genel olarak Doğu Slavları (Ruslar, Ukraynalılar, Belaruslar), Batı Slavları (Polonyalılar, Çekler, Slovaklar) ve Güney Slavları (Sırp-lar, Hırvatlar, Slovenler vd.) olarak üç gruba ayrılır.

Rusya

Rus tarihi bir ulus-devlet tarihi değildir. Farklı etnik unsurların birleşmesi ile ortaya çıkmış ve daha sonra büyük bir imparatorluk halini almıştır (Riasanovsky, s.9). Bununla birlikte değişik dönemlerde Moğol, Türk, Şn ve İskandinav kavimleri ile karışmış olsalar da Rus Devleti'ni meydana getiren temel halk, Doğu Slavlarıdır. 750 yılında Güney Rusya'ya inen İsveçliler, burada daha sonra devlete ve halka adını verecek olan Ruslarla karşılaşır. Rus tarihinin başlangıcı İskandinav kökenli Vareglerin Başbuğu Rurik'in 856 yılında Kuzey Rusya'daki İskandinav kolonilerinde düzeni sağlamak için önce Ladoga Gölü civarına sonra da Velikiy Novgorod'a yerleşmesi olarak kabul edilmektedir.

Polonya

Ortaçağ Avrupası'nda Slavlar tarafından kurulan bir diğerk siyasî organizasyon, Slavların anayurtları olarak kabul edilen sahada (Vistül ve Oder nehirleri arasındaki bölge) Batı Slavları tarafından kurulan Polonya Krallığı'dır. Polonya tarihinin resmi olarak başlangıcı Piast hanedanının kurucusu Mieszko'nun (962-992) 966 yılında Hıristiyanlığı benimsemesi olarak kabul edilmektedir. Bu davranışı ile o, sınırlarını doğu yönünde genişletmek niyetinde olan Kutsal Roma-Cermen imparatoru I. Otto'nun (936-973) kendi hâkimiyet bölgelerine bir saldırı düzenlemesini engellemeyi düşünür. Roma kilisesi ile yakın ilişki içinde olan Mieszko, 968 senesinde Poznan'da piskoposluk kurar.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/ortacag-yenicag-avrupa-tarihi-ady212u?search=TAR207U>